

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3009

Vragen van de leden **Sienot** (D66) en **Van der Lee** (GroenLinks) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *het ENCO rapport* (ingezonden 28 oktober 2020).

Nader antwoord van Staatssecretaris Yeşilgöz-Zegerius (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 2 juni 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 629. Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 944.

Vraag 1

Deelt u de mening dat het uw verantwoordelijkheid is om voor het verzenden van rapporten aan de Kamer te toetsen op doelmatigheid en of de aannames stroken met het bestaande beleid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid om zo veel als mogelijk openheid van zaken te geven over hoe deze belangrijke voorwaarden zijn bewaakt bij de totstandkoming van het ENCO-rapport?¹

Vraag 2

Kunt u alle nota's en memo's die betrekking hebben op dit rapport en de totstandkoming ervan met de Kamer delen, dit gezien de vele vragen over onder meer de kwaliteit en onafhankelijkheid van het ENCO-rapport, en het feit dat kritische aannames niet stroken met het huidige kabinetsbeleid?

Vraag 3

Kunt u inzicht geven in de opdrachtschrijving uit de offerte voor de studie van Kalavasta/Berenschot, aangezien u in de antwoorden op eerdere schriftelijke vragen stelt dat de studie niet tot doel had om uitspraken te doen over de kosten van nucleaire energie in het energiesysteem?

Vraag 4

Kunt u toelichten waarom geen toetsing heeft plaatsgevonden op de gehanteerde aanname in het ENCO-rapport, aangezien u bij de vorige antwoorden op onze vragen over dit onderwerp onduidelijk bleef waarom bij het ENCO-rapport niet gelet is op het verschil in de gewenste ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteit in het klimaatakkoord (ongeveer 70% elektriciteit uit zon en wind in 2030), waarvoor u verantwoordelijk bent, en de

¹ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 341

gehanteerde aanname in het ENCO-rapport (50% in 2040)? Hoe is het mogelijk dat er geen rekenschap is gegeven van dit belangrijke afgesproken streven? Is hier door u een controle op uitgevoerd? Is hier op uw ministerie discussie over geweest? Wilt u eventuele memo's en andere communicatie delen die over dit rapport zijn gewisseld?

Vraag 5

Erkent u dat in het onderzoek gerekend is met een scenario met 75% hernieuwbare elektriciteit, waarbij kernenergie géén rol speelt? Zo ja, waarom stelt u in uw eerdere antwoorden van 25 september dat in dát scenario kernenergie gunstiger uitkomt, terwijl het dan dus helemaal geen rol speelt?

Vraag 6

Bent u bereid om nu wel antwoord te geven op de vraag of u het onwenselijk vindt dat regionale en lokale politici, met dit onderzoek in de hand, de optie van kernenergie op tafel leggen om daarmee Regionale Energie Strategie (RES)-besluiten over zonnepanelen en windmolens – voor het jaar 2030 – voor zich uit te schuiven, terwijl kernenergie pas een rol kan spelen na 2030 en zonne- en windenergie op land hoe dan ook ontwikkeld moet worden conform de afspraken in het klimaatakkoord?

Vraag 7

Hoe verklaart u dat in dit rapport gebruik is gemaakt van verouderde investeringskosten voor zonne- en windenergie, waarmee wordt afgeweken van de al bestaande beleidspraktijk voor het vaststellen van SDE++-subsidiebedragen waarbij wél gebruik gemaakt wordt van de meest actuele investeringskosten volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)? Erkent u dat daarmee met dit rapport wordt afgeweken van het beleid dat nu al wordt uitgevoerd? Zo nee, waarom niet? Erkent u dat daarmee ook de kosten voor zonne- en windenergie in dit rapport veel hoger uitvallen dan ze nu al in werkelijkheid zijn? Zo nee, waarom niet?

Vraag 8

Ziet u ook dat het vreemd is dat de auteur van het rapport, ENCO, zelf schrijft dat de door hen geciteerde systeemkosten slechts een indicatie zijn die niet zonder meer op een ander land kunnen worden toegepast, maar dat de onderzoekers daarna wel concluderen dat stroom uit kernenergie qua systeemkosten goedkoper is dan stroom uit wind- en zonne-energie? Zo nee, waarom niet? Hoe weerlegt u dat dit een voorbarige conclusie is van de opstellers van het rapport?

Vraag 9

Bent u het eens dat de kostenposten voor de eindberging van het nucleaire afval en de risicopremie voor als er iets misgaat, waarbij de samenleving voor bijna de gehele kosten opdraait, ook meegenomen zou moeten worden bij een systeemkostenvergelijking?

Vraag 10

Is er sprake geweest van een onderhandse gunning van het onderzoek aan adviesbureau ENCO? Zo ja, waarom is er niet voor gekozen, zoals ook gebruikelijk is, om een aantal (minimaal drie) inschrijvers een offerte in te laten dienen?²

Vraag 11

Waarom is gekozen voor het Weens adviesbureau ENCO om de rol van kernenergie in het toekomstig energiesysteem door te berekenen, terwijl uitgerekend de hoofdauteur B. Tomic zelf stelt dat het bureau geen ervaring heeft met het modelleren van energiesystemen?³

² Pianoo «Nationale procedures» (<https://www.pianoo.nl/nl/inkoopproces/fase-1-voorbereiden/mogelijke-procedures/nationale-procedures>)

³ De Volkskrant, 1 oktober 2020 «Pro-kernenergie? Waar haalt Wiebes dat advies ineens vandaan?» (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/pro-kernenergie-waar-haalt-wiebes-dat-advies-ineens-vandaan~b36fd0ac/>)

Vraag 12

In een webinar van Foratom (de Europese nucleaire brancheorganisatie) wordt de Nederlandse consultant M. van der Borst, voorzitter van de Dutch Nuclear Society, betrokken bij de klimaatsceptische website De Groene Rekenkamer en voormalig directeur van kerncentrale Borssele, genoemd als de tweede auteur van het ENCO rapport, klopt dat?⁴

Vraag 13

Is er intern een inhoudelijke kwalitatieve vergelijking gemaakt tussen de resultaten van eerdere onderzoeken (die wetenschappelijk zijn gereviewd) en het recente ENCO-onderzoek? Zo ja, kunt u de interne schriftelijke communicatie daaromtrent openbaar maken?

Vraag 14

Is er intern een toets geweest op de kwaliteit van het rapport, waarbij de gehanteerde methode (een literatuurstudie waarbij niet is uitgegaan van de meest actuele inzichten) kritisch is bekeken in relatie tot het doel van het onderzoek: inzicht krijgen in de ontwikkeling van een betaalbaar, betrouwbaar en schoon energiesysteem voor de toekomst? Zo ja, zijn daarbij de aannames over bijvoorbeeld prijzen voor hernieuwbare energie en kernstroom vergeleken met de huidige marktprijzen? Kunt u eventuele interne nota's en e-mails tussen u en betrokken ambtenaren hierover openbaar maken?

Vraag 15

Bent u bereid om bij de review op het rapport van ENCO, die de vaste Kamercommissie van Economische Zaken en Klimaat heeft aangevraagd, ook te laten kijken naar de leveringszekerheid en beschikbaarheid van uranium en de invloed hiervan op de prijsontwikkeling?

Vraag 16

Kunt u toezeggen dat de review op het rapport vóór het rondetafelgesprek over kernenergie gepubliceerd wordt, zodat deze daarbij betrokken kan worden door de Tweede Kamer? Zo nee, waarom niet?

Vraag 17

Kunt u elk van deze vragen afzonderlijk beantwoorden, waarbij daadwerkelijk wordt ingegaan op alle aangesneden kritiek- en zorgpunten? En wilt u naast de antwoorden ook alle gevraagde stukken uiterlijk drie dagen voor de begrotingsbehandeling Economische Zaken en Klimaat aan de Kamer verzenden (conform art. 68 van de Grondwet)?

Nader antwoord

De leden Sienot (D66) en Van der Lee (GroenLinks) hebben op 28 oktober 2020 schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van het rapport van ENCO (kenmerk 2020Z19853). In de Kamervragen vroegen zij om een groot aantal documenten⁵.

Ten behoeve van de begrotingsbehandeling is op 3 november 2020 reeds op hoofdlijnen gereageerd op de vragen (Kamerstuk 35 167, nr. 29). Vervolgens zijn op 27 november 2020 de meer gedetailleerde antwoorden op de vragen gestuurd (Aanhangsel Handelingen 2020–2021, nr. 944⁶).

In die antwoorden is toegezegd dat uw Kamer de gevraagde informatie zal ontvangen, nadat de procedure zorgvuldig is doorlopen voor een drietal verzoeken waarin een beroep is gedaan op de Wet Openbaarheid van Bestuur. Die procedure is inmiddels afgerond. Het betreft een groot aantal documenten, deze zijn te vinden op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2021/05/11/besluit-op-wob-verzoek-over-enco-rapport-kernenergie>.

⁴ FORATOM, 30 oktober 2020 «A role for nuclear in the future Dutch energy mix?» (<https://mailchi.mp/f2065b833aa8/call-for-abstracts-international-forum-on-enhancing-a-sustainable-nuclear-supply-chain-3348058?e=acc025322a>)

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁶ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2020Z19853&did=2020D48794>